

LINDESBERGS
KOMMUN

Översättning till finska av verksamhetsplan för finskt förvaltningsområde 2015-2016

Toimintasuunnitelma suomen kielen hallintoalue 2015–2016

Strategia
» Suunnitelma/ohjelma
Suuntaviivat
Säännöt ja ohjeet

Vahvistanut: kunnanhallitus

Päivämäärä: 2015-01-27

Tarkistuksista vastaa: kunnanhallitus

Mahdollisesta seurannasta ja sen aikataulusta vastaa: kunnanhallitus

Asiakirja koskee: kaikkia lautakuntia ja hallintoelimiä

Asiakirjan voimassaolo päättyy: 2016

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
1.1. Tausta	4
1.2 Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)	5
2 Valtiontuki	5
3 Työmuodot	6
3.1 Neuvonpito	6
3.2 Verkosto	6
4 Yleiset tavoitteet ja toimenpiteet	7
4.1 Tavoitteet	7
4.2 Toimenpiteet 2015-2016	7
5 Hallintoelinkohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet	9
5.1 Lapsi- ja koulutustoimi	9
5.2 Sosiaalitoimi	10
5.3 Kulttuuri- ja vapaa-ajantoimi	11
6 Seuranta	12

1 Johdanto

Lindesbergin kunta liittyi suomen kielen hallintoalueeseen tammikuussa 2012. Suomenkielisillä henkilöillä on kunnassa siten tietyt lakisääteiset oikeudet kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) mukaan. Kunta hyväksyi lain sisältämät velvoitteet päättäessään liittyä suomen kielen hallintoalueeseen. Lain soveltaminen on pitkäkestoinen tehtävä, ja Lindesbergin kunta on sen vuoksi laatinut tämän uuden toimintasuunnitelman vuosille 2015–2016. Tarkoituksena on selvittää, mitä konkreettisia toimia kunnan tulee tehdä tässä asiassa. Ensimmäinen toimintasuunnitelma koski vuosia 2013-2014.

1.1. Tausta

Ruotsi vahvisti vuonna 2000 Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen sekä alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan (vähemmistökielisopimus). Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen tavoitteena on turvata kansallisten vähemmistöjen elinvoimaisuus, ja vähemmistökielisopimuksen avulla pyritään säilyttämään Euroopan kulttuurinen monimuotoisuus vaalimalla alueellisia kieliä ja vähemmistökieliä.

Vähemmistökielisopimuksen mukaan alueellisella tai vähemmistökielellä on oltava historiallis-maantieteelliset perinteet, sen on poikettava maan enemmistökielestä, ja riittävän monen on puhuttava sitä. Mikäli historiallis-maantieteellisten perinteiden vaatimus ei täyty, kieli katsotaan ei-alueelliseksi. Historiallis-maantieteelliset perinteet omaavilla kielillä on vahvempi suoja kuin ei-alueellisilla kielillä.

Vuonna 2000 Ruotsi myös tunnusti saamelaiset, ruotsinsuomalaiset, tornionjokilaaksolaiset, juutalaiset ja romanit kansallisiksi vähemmistöiksi. Kansallisia vähemmistökieliä ovat saame, suomi, meänkieli (kieliä, joilla on historiallis-maantieteelliset perinteet) sekä jiddiš ja romani (ei-alueellisia kieliä). Kaikilla kansallisilla vähemmistöillä on vahva ryhmän sisäinen yhteenkuuluvuuden tunne sekä historialliset pitkäaikaiset siteet Ruotsiin. Lisäksi niillä on uskonnollinen, kielellinen tai kulttuurinen yhteys sekä tahto säilyttää oma identiteettinsä. Jokainen saa itse päättää, kuuluuko hän johonkin kansalliseen vähemmistöön vai ei (nk. yksilöllisen samastuksen periaate).

Vuonna 2009 Ruotsin hallitus esitteli uuden vähemmistöpoliittisen strategian nimeltä Tunnustamisesta omaan valtaan – hallituksen kansallisia vähemmistöjä koskeva strategia (esitys 2008/09:158) vahvistaakseen edelleen kansallisten vähemmistöjen oikeuksia. Hallituksen vähemmistöpoliittinen strategia sisältää toimia, joiden tarkoituksena on:

- varmistaa Euroopan neuvoston vähemmistösopimusten parempi noudattaminen,
- seurata paremmin vähemmistöpolitiikan toteuttamista,
- torjua kansallisten vähemmistöjen syrjintää ja uhanalaisuutta,
- vahvistaa kansallisten vähemmistöjen oma valtaa ja vaikutusmahdollisuuksia, sekä
- edistää kansallisten vähemmistökielten säilymistä.

1.2 Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)

1. tammikuuta 2010 voimaan astunut kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskeva laki on osa Ruotsin vähemmistöpoliittista strategiaa. Perussuoja koskee kaikkia kansallisia vähemmistöjä koko maassa ja merkitsee sitä, että:

- hallintoviranomaisten on tarvittaessa tarkoitukseen soveltuvalta tavalla tiedotettava kansallisille vähemmistöille heidän oikeuksistaan,
- julkissektorilla on erityinen vastuu kansallisten vähemmistökielten suojelemisesta ja niiden käytön edistämisestä, lisäksi julkissektorin on edistettävä kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää kulttuurinsa Ruotsissa ja kehittää sitä edelleen,
- erityisesti tulee edistää lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman vähemmistökielen käyttöä,
- hallintoviranomaisten on annettava kansallisille vähemmistölle mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ja mahdollisuuksien mukaan neuvoteltava tällaisista kysymyksistä vähemmistöjen edustajien kanssa.

Niissä kunnissa ja niillä alueilla, jotka kuuluvat suomen, saamen ja/tai meänkielen hallintoalueeseen, asukkailla on myös muita erityisoikeuksia:

- yksityishenkilöillä on oikeus käyttää näitä kieliä ollessaan suullisesti ja kirjallisesti yhteydessä viranomaisiin yksittäisissä asioissa, joissa viranomainen on päätöksentekijä,
- viranomainen on velvollinen antamaan suullisen vastauksen samalla kielellä sekä pyydettyä antamaan kirjallisen käännöksen päätöksestä ja sen perusteluista. Viranomainen voi päättää erityisen ajan ja paikan, jossa palvelua annetaan vähemmistökielellä,
- hallintoviranomaisten on huolehdittava siitä, että kunnassa on vähemmistökieliä osaavaa henkilöstöä,
- kunnilla on lisäksi erityisvelvollisuus järjestää vanhusten- ja lastenhuoltoa kokonaan tai osittain vähemmistökielellä, jos joku hallintoalueella sitä toivoo.

2 Valtiontuki

8 § Kunnat ja maakäräjät saavat vuosittain valtiontukea. Valtiontuki on tarkoitettu käytettäväksi suomen, meänkielen ja saamen käytön edistämiseen sekä niihin lisäkustannuksiin, joita syntyy kuntien ja maakäräjien toiminnassa vaalittaessa yksittäisten henkilöiden kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) mukaisia oikeuksia.

Jokaisen kunnan on yhdessä kansallisten vähemmistöjen kanssa kartoitettava, millaisia toimenpiteitä kunnassa tarvitaan suomen, meänkielen ja saamen käytön tukemiseksi.

12 § Kunnat tai maakäräjät, jotka ovat saaneet tukea tämän säädöksen nojalla, ovat velvollisia jättämään taloudellisen selvityksen maksetuista varoista ja niiden käytöstä. Kuntien on myös annettava selvitys siitä, miten 8. §:n toisen kappaleen mukainen kartoitus on tehty. Selvitys on jätettävä sille viranomaiselle, joka tuen on maksanut.

(Asetus (2009:1299) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)

Suomen, saamen ja/tai meänkielen hallintoalueeseen kuuluvat kunnat saavat valtiontukea niihin lisäkustannuksiin, joita toiminnassa syntyy vaalittaessa yksittäisten henkilöiden lain (2009:724) mukaisia oikeuksia. Valtiontukea ei saa käyttää kunnan normaaliin toimintaan. Lindesbergin kunta saa suomen kielen hallintoalueeseen liittyvälle työlleen vuosittain 1 perusmäärän, joka vuonna 2014 vastasi 660 000 kruunua. Kunta raportoi valtiontuen käytöstä joka vuosi Tukholman lääninhallitukselle. Tukholman lääninhallitus ja Saamelaiskäräjät ovat saaneet tehtäväkseen seurata kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) soveltamista.

Hallintoalueeseen kuuluvilta ja valtiontukea saavilta kunnilta edellytetään kartoituksen tekemistä. Kunnan on yhdessä kyseisen kansallisen vähemmistön kanssa kartoitettava, millaisia toimenpiteitä kunnassa tarvitaan suomen, meänkielen ja saamen käytön tukemiseksi. Lindesbergin kunnassa tehtiin syksyllä 2012 kartoitus kunnan ruotsinsuomalaisesta vähemmistöstä sekä kunnan eri henkilöstöryhmien kielitaidoista. Tämä työ jatkui 2013-2014.

3 Työmuodot

3.1 Neuvonpito

5 § Hallintoviranomaisten on annettava kansallisille vähemmistöille mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin kysymyksiin ja niiden on neuvoteltava vähemmistöjen edustajien kanssa tällaisista asioista mahdollisimman paljon.

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)

Lindesbergin kunnassa neuvonpito hoidetaan johtoryhmässä, johon kuuluu kunnan virkailijoita ja poliitikoita sekä ruotsinsuomalaisen vähemmistön edustajia. Lisäksi Lindesbergin kunnassa toimii koordinaattori, joka huolehtii työn koordinoinnista ja integroinnista.

3.2 Verkosto

Lindesbergin kunta kuuluu Örebron läänin hallintoaluekuntien (Degerfors, Hällefors, Karlskoga, Lindesberg, Örebro) verkostoryhmään. Ryhmä kokoontuu säännöllisin väliajoin keskustelemaan yhdessä erilaisista toimenpiteistä. Verkostoryhmällä on ohjausryhmän tavoin tärkeä tehtävä suomen kielen hallintoalueen kehittämisessä ja tavoitteiden toteuttamisessa pitkäaikaisesti.

Tähän ryhmään kuuluu vuodesta 2014 myös Lääninhallitus ja maakäräjät, nyk. Region Örebro

4 Yleiset tavoitteet ja toimenpiteet

Laki kansallisista vähemmistöistä: Tiedotus ja viranomaissuhteet

3 § Hallintoviranomaisten on tarvittaessa sopivalla tavalla tiedotettava kansallisille vähemmistöille tämän lain mukaisista oikeuksista.

8 § Yksityisillä henkilöillä on oikeus käyttää meänkieltä, saamea ja suomea ollessaan suullisesti tai kirjallisesti yhteydessä hallintoviranomaiseen, jonka maantieteellinen toimialue on kokonaan tai osittain sama kuin vähemmistökielen hallintoalue. Tämä koskee asioita, joissa kyseinen henkilö on osapuoli tai osapuolen edustaja, jos asialla on yhteys hallintoalueeseen.

Jos yksityinen henkilö käyttää meänkieltä, saamea tai suomea sellaisessa asiassa, viranomainen on velvollinen antamaan suullisen vastauksen samalla kielellä. Yksityisellä henkilöllä, jolla ei ole juridista avustajaa, on sitä paitsi oikeus pyytäessään saada kirjallinen käänös asiassa tehdystä päätöksestä ja päätöksen perusteluista meänkielellä, saameksi tai suomeksi.

Viranomaisten on muutenkin pyrittävä kohtaamaan yksityisiä ihmisiä näiden kielellä.

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)

4.1 Tavoitteet

- Kunnan on pyrittävä siihen, että kunnan suomenkieliset asukkaat voivat aina käyttää suomea asioidessaan kunnan kanssa.
- Kunnan on tiedotettava kansallisille vähemmistöille heidän oikeuksistaan kansallisina vähemmistöinä ja vähemmistökieliä koskevan lain mukaisesti.

4.2 Toimenpiteet

- Voidaksemme toteuttaa tavoitteet että kuntalaisilla on oikeus käyttää suomenkieltä kun olevan kunnan kanssa yhteyksissä, tulee haettaessa työvoimaa vastaanottoon/kunnan vaihteeseen ja muille yksiköille, etusijassa hoiva- ja hoitoalalle, nostattaa että kaksikielisyys on toivottua. On myös tärkeää että vastaanotto/vaihde on tietoinen ketkä kunnan työläisistä osaavat palvella suomenkielellä.
- Kahden vuoden sisällä on kaikilla yksiköillä joissa ilmaantuu kysyntää, etusijaisesti hoiva- ja hoitopuolella, vähintään yksi kaksikielinen resurssi/kontaktihenkilö. Heidät on myös koulutettu kunnan rutiineissa ja annettu tukea suomenkielessä.
- Manuaali/käsikirja tuotetaan niin että kaikilla yksiköillä on tietoa miten toimia jos suomenkielistä kysyntää ilmaantuu.
- Tulevina vuosina alkavat tähänastiset (2014) aloitteet olla osa kunnan tavanomaista palvelua, eikä projektinomaista toimintaa.
- Kunnan tulee myös työstää kansanterveyskysymyksiä myös suomeksi suomenkielisen vähemmistön hyväksi.

- Suomen kielen hallintoaluekunnan tulee myös seurata kunnan nuorisopoliittista strategiaa ja katsoa miten nuorisoa voidaan tukea kunnassa myös tältä osin.
- Informaatiotyö jatkuu kirjastoissa, perhekeskuksessa, esikouluissa, terveyskeskuksissa y m s niin että kaikki kuntalaiset saavat tietoa kunnan palveluista suomenkielellä.
- Suomalaisen kulttuurin tukemisen työn jatkuu niin että myös kunnan järjestöt ja yksityiset ja organisaatiot saavat mahdollisuuden olla osallisia kulttuurin kehityksessä.
- Tulevien vuosien teemana on dokumentoida ruotsinsuomalaisten muistoja ruotsalaisen yhteiskunnan kohtaamisessa.

5 Hallintoelinkohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet

5.1 Lapsi- ja koulutushallinto

3 § Hallintoviranomaisten on tarvittaessa sopivalla tavalla tiedotettava kansallisille vähemmistöille tämän lain mukaisista oikeuksista.

4 § Kielilaisissa (2009:600) sanotaan, että yhteiskunnalla on erityinen vastuu suojella ja edistää kansallisia vähemmistökieliä. Yhteiskunnan on myös muutoin edistettävä kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää kulttuurinsa Ruotsissa ja kehittää sitä. Lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman vähemmistökielen käyttöä on edistettävä erityisesti.

17 § Kun hallintoalueeseen kuuluva kunta tarjoaa paikkaa esikoulutoiminnassa koululain (1985:1100) 2 a luvun 1 ja 7 §:n mukaan, kunnan on tarjottava lapselle, jonka huoltaja sitä pyytää, paikka esikoulutoiminnassa, jossa toiminta on kokonaan tai osittain meänkielistä, suomenkielistä tai saamenkielistä.

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)

Koululaki (2010:800) 10 kap. Äidinkieli, 7§ tulee voimaan 2015-07-01

- *Oppilaalle, joka kuuluu johonkin kansalliseen vähemmistöön, tulee tarjota äidinkielenopetusta oppilaan omalla kansallisella vähemmistökielellä.*

Opetussuunnitelman tavoite (2011) on että koulun vastuu on (1/16 tavoitteesta) että oppilaalla peruskoulun läpikäyneenä

- *tulee olla tietoa kansallisten vähemmistöjen (juutalaiset, romanit, saamet, ruotsinsuomalaiset ja tornilaaksolaiset) kulttuurista, kielestä, uskonnosta ja historiasta*

Kunnan tavoitteet

- Antaa kansalliseen vähemmistöön kuuluville oppilaille mahdollisuus kehittää kaksikielisyyttään.
- Lisätä kansallisia vähemmistöjä koskevaa tietoutta oppilaiden ja opettajien keskuudessa.
- Lisätä vanhempien tietoutta kansallisten vähemmistöjen oikeuksista.

Toimenpiteet

- Tiedottaa joka vuosi vanhemmille kansallisia vähemmistöjä koskevan lain sisältämistä esikoulua koskevista oikeuksista sekä koululain/-asetuksen äidinkielenopetusta koskevista määräyksistä.
- Päivittää huoltajalomakkeeseen kysymys jos lapsi kuuluu kansalliseen vähemmistöön ja mihin jotta voimme antaa perheelle oikeaa tietoa.

5.2 Sosiaalihuolto

3 § Hallintoviranomaisten on tarvittaessa sopivalla tavalla tiedotettava kansallisille vähemmistöille tämän lain mukaisista oikeuksista.

8 § Yksityisillä henkilöillä on oikeus käyttää meänkieltä, saamea ja suomea ollessaan suullisesti tai kirjallisesti yhteydessä hallintoviranomaiseen, jonka maantieteellinen toimialue on kokonaan tai osittain sama kuin vähemmistökielen hallintoalue. Tämä koskee asioita, joissa kyseinen henkilö on osapuoli tai osapuolen edustaja, jos asialla on yhteys hallintoalueeseen.

Jos yksityinen henkilö käyttää meänkieltä, saamea tai suomea sellaisessa asiassa, viranomaisen on velvollinen antamaan suullisen vastauksen samalla kielellä. Yksityisellä henkilöllä, jolla ei ole juridista avustajaa, on sitä paitsi oikeus pyytäänsä saada kirjallinen käänös asiassa tehdystä päätöksestä ja päätöksen perusteluista meänkielellä, saameksi tai suomeksi.

Viranomaisten on muutenkin pyrittävä kohtaamaan yksityisiä ihmisiä näiden kielellä

18 § Hallintoalueeseen kuuluvan kunnan on tarjottava sitä pyytävälle mahdollisuus saada vanhustenhuollossa tarjottava palvelu ja hoiva kokonaan tai osittain henkilökunnalta, joka hallitsee meänkielten, saamen tai suomen. Sama koskee hallintoalueeseen kuulumatonta kuntaa, jos kunnalla on käytössään kieltä osaavaa henkilökuntaa.

Tavoitteet

- Täyttää suomenkielistä vanhustenhuoltoa koskeva tarve.
- Huolehtia suomenkielisestä tiedotuksesta.
- Huolehtia siitä, että asukkaat voivat asioida viranomaisten kanssa suomen kielellä.

Toimenpiteet

- Taata suomenkielisille palvelunkäyttäjille asumismuoto, jossa on heidän halutessaan suomenkielistä henkilöstöä.
- Taata suomenkielisille kotipalvelun käyttäjille suomenkielinen yhteyshenkilö heidän sitä toivoessaan.
- Vahvistaa henkilöstön suomenkielentaitoja, erityisesti hoito- ja hoivayksikössä.
- Pyrkii tekemään yhteistyötä vapaaehtoisjärjestöjen ja seurakunnan suomalaistoiminnan kanssa.
- Tarjota kaksikieliselle henkilökunnalle koulutusta sosiaalihuollon organisaatiossa ja rutiineissa miten hoiva- ja hoitopuolella toimitaan.
- Tarkistaa informaation ja avuntarpeenmäärittelyn rutiinit niin että varmistetaan että suomenkieliset kuntalaiset saavat tarvitsemansa avun.

5.3 Kulttuuri- ja vapaa-ajantoimi

4 § Kielilain (2009:600) mukaan julkissektorilla on erityinen vastuu kansallisten vähemmistökielten suojelemisesta ja niiden käytön edistämisestä.

Julkissektorin on lisäksi muutenkin edistettävä kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää oma kulttuurinsa ja kehittää sitä edelleen Ruotsissa. Erityisesti tulee edistää lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman vähemmistökielen käyttöä.

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724)

Tavoitteet

- Pyrkä jatkossakin järjestämään ruotsinsuomalaiselle vähemmistölle vaihtelevaa ja laadukasta kulttuuritarjontaa.
- Tuoda esille suomen kieltä ja kulttuuria.

Toimenpiteet

- Perustaa viiteryhmä, joka voi neuvotella asianomaisen suomenkielisen vähemmistön kanssa kulttuuritoiminnasta, kirjastopalveluista jne.
- Kannustaa yhdistyksiä järjestämään kaksikielistä kulttuuritoimintaa.
- Olla mukana järjestämässä suomalaista kulttuuriviikkoa.

6 Seuranta

Jokaisen vuosikertomuksen yhteydessä tehdään seuranta suomen kielen hallintoalueelle laaditun toimintasuunnitelman toteutumisesta.

Kunnan tulee myös laatia budgetti ja raportoida vuosittain toiminnasta ja kustannuksista Lääninhallitukselle Tukholmaan.